

Date: 15th August-2026

**KICHIK BIZNES FAOLIYATIDA LOGISTIKA MUAMMOLARI VA ULARNI
BARTARAF ETISH YO‘LLARI.**

Axralova Zarnigor Baxtiyar qizi
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
Biznesni rivojlantirish kafedrası

Annotatsiya: Ushbu tezisdá kichik biznes faoliyatida logistika jarayonlarini tashkil etish bilan bog‘liq asosiy muammolar, ularning korxona faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligiga ta’siri hamda mavjud muammolarni bartaraf etish yo‘llari tadqiq etilgan. Kichik biznes subyektlarida transport xarajatlarining yuqoriligi, ombor xo‘jaligining yetarli darajada rivojlanmaganligi, ta‘minot zanjiridagi uzilishlar, logistika infratuzilmasidan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi va raqamli texnologiyalarning yetarli joriy etilmaganligi asosiy muammolar sifatida ko‘rib chiqilgan. Shuningdek, O‘zbekistonda transport-logistika tizimini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati, xususan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining tegishli farmon va qarorlari asosida kichik biznes uchun logistika imkoniyatlarini kengaytirish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijasida kichik biznesda logistika samaradorligini oshirish bo‘yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, tadbirkorlik, logistika, transport, ta‘minot zanjiri, logistika xarajatlari, ombor, yetkazib berish, raqamlashtirish, logistika infratuzilmasi, raqobatbardoshlik.

**ПРОБЛЕМЫ ЛОГИСТИКИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАЛОГО БИЗНЕСА И
ПУТИ ИХ УСТРАНЕНИЯ**

Аннотация: В данной тезисной работе исследованы основные проблемы, связанные с организацией логистических процессов в деятельности субъектов малого бизнеса, их влияние на эффективность деятельности и конкурентоспособность предприятий, а также пути устранения существующих проблем. В качестве основных проблем рассмотрены высокие транспортные расходы, недостаточный уровень развития складского хозяйства, перебои в цепочках поставок, ограниченные возможности использования логистической инфраструктуры и недостаточное внедрение цифровых технологий в субъектах малого бизнеса. Кроме того, проанализированы вопросы расширения логистических возможностей для субъектов малого бизнеса в рамках государственной политики, направленной на развитие транспортно-логистической системы Узбекистана, в частности, на основе соответствующих указов и постановлений Президента Республики Узбекистан. В результате исследования разработаны практические предложения и рекомендации по повышению эффективности логистики в сфере малого бизнеса.

Date: 15th August-2026

Ключевые слова: малый бизнес, предпринимательство, логистика, транспорт, цепочка поставок, логистические расходы, склад, доставка, цифровизация, логистическая инфраструктура, конкурентоспособность.

LOGISTICS PROBLEMS IN SMALL BUSINESS ACTIVITIES AND WAYS TO ADDRESS THEM

Abstract: This thesis examines the main problems associated with the organization of logistics processes in small business activities, their impact on the operational efficiency and competitiveness of enterprises, as well as ways to address existing problems. The study considers high transportation costs, insufficient development of warehousing facilities, disruptions in supply chains, limited access to logistics infrastructure, and inadequate implementation of digital technologies among small business entities as the main challenges. In addition, the study analyzes the issues of expanding logistics opportunities for small businesses within the framework of the state policy aimed at developing Uzbekistan's transport and logistics system, particularly based on relevant decrees and resolutions of the President of the Republic of Uzbekistan. As a result of the study, practical proposals and recommendations for improving logistics efficiency in small businesses have been developed.

Keywords: small business, entrepreneurship, logistics, transportation, supply chain, logistics costs, warehousing, delivery, digitalization, logistics infrastructure, competitiveness.

Kirish

Bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes subyektlarining barqaror faoliyat yuritishi nafaqat ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish hajmiga, balki moddiy resurslar, tayyor mahsulotlar va axborot oqimlarining samarali harakatini tashkil etishga ham bevosita bog'liq. Shu jihatdan logistika kichik biznes faoliyatining muhim tarkibiy elementi sifatida namoyon bo'ladi.

Logistika korxonaning xomashyo va materiallar bilan ta'minlanishidan boshlab, tayyor mahsulotni iste'molchiga yetkazib berishgacha bo'lgan jarayonlarni o'zaro muvofiqlashtiradi. Zamonaviy logistika konsepsiyasida asosiy e'tibor moddiy oqimlarning harakatini optimallashtirish, xarajatlarni kamaytirish va iste'molchiga xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga qaratiladi [4; 5].

Kichik biznes subyektlari uchun logistika masalasi ayniqsa muhimdir. Chunki yirik korxonalar bilan taqqoslaganda kichik korxonalarning moliyaviy, texnologik va tashkiliy imkoniyatlari nisbatan cheklangan. Shu sababli transport, ombor, ta'minot va mahsulotlarni taqsimlash bilan bog'liq xarajatlarning ortishi kichik korxonaning moliyaviy natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, ilmiy abstraksiyalash, mantiqiy umumlashtirish va muammoli tahlil usullaridan foydalanildi. Kichik biznes va logistika

Date: 15th August-2026

o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ilmiy adabiyotlar, O'zbekiston Respublikasining normativ-huquqiy hujjatlari hamda logistika sohasidagi zamonaviy tadqiqotlar asosida o'rganildi.

Kichik biznes faoliyatida logistikaning ahamiyati

Logistika tushunchasi faqatgina yuklarni tashish bilan chegaralanmaydi. U ta'minot, transport, ombor, zaxiralarni boshqarish, taqsimot va axborot oqimlarini yagona tizim sifatida boshqarishni nazarda tutadi.

D. Bowersox va D. Closs logistika boshqaruvini korxona faoliyatida resurslar va tayyor mahsulotlar oqimini muvofiqlashtirish hamda mijoz talabini samarali qondirish bilan bog'liq kompleks faoliyat sifatida izohlaydi [6]. M. Christopher esa ta'minot zanjiri boshqaruvida asosiy e'tibor korxona, yetkazib beruvchi va iste'molchi o'rtasidagi qiymat yaratish jarayoniga qaratilishini ta'kidlaydi [7].

Shundan kelib chiqib, kichik biznes uchun logistikaning iqtisodiy ahamiyatini quyidagi yo'nalishlarda ko'rish mumkin:

- mahsulot tannarxini kamaytirish;
- transport xarajatlarini optimallashtirish;
- xomashyo va materiallarni o'z vaqtida yetkazib berish;
- ombor zaxiralarini samarali boshqarish;
- buyurtmalarni bajarish tezligini oshirish;
- mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash;
- korxonaning raqobatbardoshligini oshirish.

Demak, logistika tizimining samarali tashkil etilishi kichik biznesning nafaqat joriy faoliyatiga, balki uning uzoq muddatli rivojlanish imkoniyatlariga ham ta'sir ko'rsatadi.

Kichik biznesda mavjud asosiy logistika muammolari

Kichik biznes faoliyatida logistika bilan bog'liq muammolarni bir nechta guruhga ajratish mumkin.

Birinchidan, transport xarajatlarining yuqoriligi. Kichik korxonalar ko'pincha yuklarning nisbatan kichik hajmi bilan ishlaydi. Natijada transport vositasining to'liq yuklanmasligi bir birlik mahsulotga to'g'ri keladigan transport xarajatlarini oshiradi.

Ikkinchidan, ombor logistikasining yetarli darajada rivojlanmaganligi. Kichik korxonalarning ayrimlarida zamonaviy ombor infratuzilmasi va avtomatlashtirilgan hisob tizimlari mavjud emas. Bu esa mahsulotlarning ortiqcha zaxiralanishi yoki zarur mahsulotning o'z vaqtida mavjud bo'lmisligiga olib kelishi mumkin.

Uchinchidan, ta'minot zanjiridagi uzilishlar. Xomashyo va materiallarni yetkazib beruvchi korxonalarga haddan tashqari bog'liqlik kichik biznes uchun muayyan xavflarni yuzaga keltiradi. Yetkazib berishdagi kechikish ishlab chiqarish jarayonining to'xtab qolishiga olib kelishi mumkin.

To'rtinchidan, logistika infratuzilmasidan foydalanish imkoniyatlarining cheklanganligi. Kichik korxonalarning o'z transport vositalari, omborlari yoki logistika markazlariga ega bo'lish imkoniyati ko'pincha cheklangan bo'ladi.

Beshinchidan, malakali logistika mutaxassislarining yetishmasligi. Kichik korxonalarda alohida logistika bo'limining mavjud emasligi sababli transport, ta'minot va

Date: 15th August-2026

ombor masalalari boshqa xodimlar tomonidan qo'shimcha vazifa sifatida bajarilishi mumkin.

Oltinchidan, raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasining pastligi. ERP, CRM, GPS monitoring, elektron buyurtma va omborlarni boshqarish tizimlaridan foydalanishning cheklanganligi logistika jarayonlarining shaffofligi va tezkorligini pasaytiradi.

O'zbekistonda transport-logistika tizimini rivojlantirishning huquqiy asoslari

O'zbekistonda tadbirkorlik va logistika sohasini rivojlantirish davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir. Tadbirkorlik muhitini yaxshilash, xususiyl sektorning iqtisodiyotdagi rolini oshirish va infratuzilmani rivojlantirishga qaratilgan qator huquqiy hujjatlar qabul qilingan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish, biznes uchun qulay muhit yaratish va iqtisodiy o'sishni ta'minlash bilan bog'liq vazifalar belgilangan [2]. Mazkur hujjatning ayrim qoidalari keyingi normativ-huquqiy hujjatlar bilan yangilangan yoki o'z kuchini yo'qotganligini ham hisobga olish lozim.

Keyingi bosqichda "O'zbekiston–2030" strategiyasi mamlakat iqtisodiyotining uzoq muddatli rivojlanish ustuvor yo'nalishlarini belgilab berdi. Ushbu strategiyada iqtisodiy o'sishni ta'minlash, tadbirkorlikni rivojlantirish va infratuzilmalarni takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilgan [3].

Logistika sohasi uchun O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 27-yanvardagi PQ-28-son "O'zbekiston Respublikasining transport-logistika tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori alohida ahamiyatga ega. Mazkur qaror bilan O'zbekiston Respublikasining transport-logistika tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi va uni amalga oshirish bo'yicha "yo'l xaritasi" tasdiqlangan.

Ushbu hujjatda transport-logistika tizimini takomillashtirish, tashish xarajatlarini maqbullashtirish, logistika infratuzilmasini rivojlantirish va mamlakatning xalqaro transport yo'laklaridagi imkoniyatlarini kengaytirish kabi vazifalar belgilangan [1].

Mazkur yo'nalishlar kichik biznes uchun ham muhimdir. Chunki transport-logistika infratuzilmasining rivojlanishi kichik korxonalarining hududiy va xalqaro bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Logistika muammolarini bartaraf etish yo'llari

Kichik biznes faoliyatida logistika samaradorligini oshirish uchun, avvalo, logistika jarayonlarini korxonaning umumiy boshqaruv tizimiga integratsiya qilish lozim.

Birinchi yo'nalish — **transport xarajatlarini optimallashtirish.** Buning uchun optimal marshrutlarni tanlash, yuklarni birlashtirish, transport vositalarining yuklanish darajasini oshirish va yetkazib berish jadvalini oldindan rejalashtirish zarur.

Ikkinchi yo'nalish — **ombor logistikasini modernizatsiya qilish.** Ombor zaxiralarini elektron hisobga olish, shtrix-kodlash, mahsulotlarni avtomatik identifikatsiya

Date: 15th August-2026

qilish va zaxiralarning optimal miqdorini aniqlash korxonaning aylanma mablag'laridan samarali foydalanish imkonini beradi.

Uchinchi yo'nalish — **raqamli logistika texnologiyalarini joriy etish.** ERP va CRM tizimlari, GPS monitoring, elektron hujjat aylanishi hamda onlayn buyurtmalarni boshqarish vositalaridan foydalanish logistika jarayonlarining tezkorligi va shaffofligini oshiradi.

To'rtinchi yo'nalish — **logistika xizmatlarini outsorsing qilish.** Kichik biznes o'zining moliyaviy imkoniyatlaridan kelib chiqib, mustaqil transport va ombor infratuzilmasini yaratish o'rniga professional logistika kompaniyalari xizmatlaridan foydalanishi mumkin.

Beshinchi yo'nalish — **korxonalararo kooperatsiyani rivojlantirish.** Bir hududda faoliyat yurituvchi kichik biznes subyektlarining umumiy transport va ombor xizmatlaridan foydalanishi xarajatlarni kamaytirish imkonini beradi.

Oltinchi yo'nalish — **logistika bo'yicha mutaxassislarni tayyorlash.** Kichik korxona rahbarlari va xodimlarining logistika, ta'minot zanjiri, ombor boshqaruvi va raqamli texnologiyalar bo'yicha bilimlarini oshirish muhimdir.

Takliflar

Tadqiqot natijalariga ko'ra, kichik biznesda logistika muammolarini kamaytirish maqsadida quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Kichik biznes subyektlari uchun hududiy logistika markazlarini rivojlantirish.
2. Kichik korxonalar uchun umumiy foydalanishdagi ombor va transport xizmatlarini kengaytirish.
3. Logistika xizmatlarini outsorsing qilish mexanizmlarini ommalashtirish.
4. Kichik biznes uchun soddalashtirilgan va arzon raqamli logistika platformalarini joriy etish.
5. Tadbirkorlar uchun logistika boshqaruvi bo'yicha amaliy o'quv kurslarini tashkil etish.
6. Eksport qiluvchi kichik biznes subyektlariga logistika va bojxona jarayonlarida maslahat xizmatlarini kengaytirish.
7. Transport vositalarini yangilash uchun lizing va boshqa moliyaviy instrumentlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish.
8. Kichik biznes subyektlari o'rtasida logistika kooperatsiyasini rivojlantirish.
9. Korxonalarda logistika xarajatlarini alohida hisobga olish va ularning mahsulot tannarxidagi ulushini muntazam tahlil qilish.
10. Transport-logistika infratuzilmasini rivojlantirish bo'yicha davlat dasturlarida kichik biznes manfaatlarini alohida hisobga olish.

Xulosa

Kichik biznes faoliyatida logistika jarayonlarining samarali tashkil etilishi korxonaning iqtisodiy samaradorligi, moliyaviy barqarorligi va raqobatbardoshligini oshirishning muhim shartlaridan biridir. Transport xarajatlarining yuqoriligi, ombor infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi, ta'minot zanjiridagi uzilishlar,

Date: 15th August-2026

malakali mutaxassislar yetishmasligi va raqamli texnologiyalarning sust joriy etilishi kichik biznes logistikasining asosiy muammolarini tashkil etadi.

O'zbekistonda transport-logistika tizimini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar mazkur muammolarni hal qilish uchun zarur institutsional asosni shakllantirmoqda. Ayniqsa, 2025-yil 27-yanvardagi PQ-28-son qaror bilan transport-logistika tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasining tasdiqlanishi sohaning uzoq muddatli rivojlanishi uchun muhim qadam bo'ldi [1].

Kichik biznes uchun ushbu imkoniyatlardan samarali foydalanishning asosiy sharti logistika jarayonlarini zamonaviy boshqaruv tamoyillari asosida tashkil etish, raqamli texnologiyalarni joriy qilish, transport va ombor xarajatlarini optimallashtirish hamda professional logistika xizmatlaridan foydalanishni kengaytirishdan iborat.

Shunday qilib, kichik biznesda logistika tizimini takomillashtirish alohida korxona xarajatlarini kamaytirish bilan birga, uning bozordagi raqobatbardoshligini oshirish, yangi bozorlarga chiqish va barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 27-yanvardagi PQ-28-son qarori. **"O'zbekiston Respublikasining transport-logistika tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"**. – Toshkent, 2025.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. **"2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"**. – Toshkent, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. **"O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida**. – Toshkent, 2023.
4. Qulmuhammedov J.R., Aripjanov M.M., Nazarov K.M. **Logistika asoslari**. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2015.
5. Umarova D.M., Bo'ronova M.A. **Logistika**. – Toshkent: Cho'lpon, 2016.
6. Bowersox D.J., Closs D.J., Cooper M.B., Bowersox J.C. **Supply Chain Logistics Management**. – 4th ed. – New York: McGraw-Hill Education, 2013.
7. Christopher M. **Logistics & Supply Chain Management**. – 5th ed. – Harlow: Pearson Education, 2016.
8. Ballou R.H. **Business Logistics/Supply Chain Management: Planning, Organizing, and Controlling the Supply Chain**. – 5th ed. – New Jersey: Pearson Prentice Hall, 2004.
9. Ergashev A.E. **Transport logistikasini boshqarish**. – Toshkent: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2022.
10. Rasulov A., Eshov M. **Logistika asoslari**. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2021.
11. G'aybullaev B.Q. **O'zbekistonda transport-logistika tizimini raqamlashtirish muammolari va ularni bartaraf etish yo'llari**. – Science and Education, 2026.
12. Ismoilov N. **Kichik biznesda transport-logistika jarayonlarini alternativ moliya asosida takomillashtirish**. – Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil, 2026.

